

3 Ιουνίου 2022

Ταγματάρχης Μινωτάκης: Ο αδελφός του Αλέξη Μινωτή που «χάρισε» στην Ελλάδα το Δέλτα του Έβρου

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα](#)

ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΗΣ

24ης ΙΟΥΛΙΟΥ 1923

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΧΑΡΑΞΕΩΣ
ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΡΩΝ

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΙΝΩΤΑΚΗΣ

Η άγνωστη ιστορία του νεαρού στρατιωτικού, εκπροσώπου της Ελλάδας στην Επιτροπή Διαχάραξης Ελληνοτουρκικών Συνορών. Πώς αποκάλυψε την πλαστογραφία των Τούρκων. Οι παράλληλες διαδρομές με τον αδελφό του, που

άλλαξε όνομα και έγινε ηθοποιός

Κάθε Σεπτέμβριο στο Δέλτα του Έβρου γίνεται η Τακτική Άσκηση Μετά Στρατευμάτων (ΤΑΜΣ) «Εμμανουήλ Μινωτάκης», στο πλαίσιο της μεγάλης κλίμακας διακλαδικής άσκησης «Παρμενίων». Για την εκτέλεσή της συνεργάζονται ο στρατός και οι ψαράδες Εθνοφύλακες του Δέλτα οι οποίοι συμμετέχουν με τις ξύλινες πλάβες τους και εκπαιδεύονται στην αντιμετώπιση ασύμμετρων απειλών.

Το όνομα «Ταγματάρχης Εμμανουήλ Μινωτάκης» συναντάμε τα τελευταία δύο χρόνια και σε δρόμο των Φερών, μετά την τιμητική ονοματοδοσία που έγινε τον Σεπτέμβριο του 2018.

Λίγοι γνωρίζουν ποιος ήταν ο νεαρός Ταγματάρχης Πυροβολικού, στον οποίο οφείλεται η ελληνική κυριαρχία στα 100.000 στρέμματα του Δέλτα, ενός από τους σπουδαιότερους βιότοπους της Ευρώπης και πλουτοπαραγωγική πηγή για την περιοχή του Έβρου. Εκπρόσωπος της Ελλάδας στην τριμερή Επιτροπή Διαχάραξης Ελληνοτουρκικών Συνόρων, το 1926, κατάφερε με προσωπική έρευνα να καταρρίψει τους ισχυρισμούς της τουρκικής πλευράς, η οποία είχε χρησιμοποιήσει ακόμη και πλαστούς τίτλους ιδιοκτησίας προκειμένου να διεκδικήσει την πολύτιμη νησίδα του «Γκιαούρ Αντά» («Νησί των Απίστων»), όπως λεγόταν τότε το διαφιλονικούμενο κομμάτι γης ανάμεσα στους δύο κύριους βραχίονες του ποταμού Έβρου.

Οι παράλληλες διαδρομές των δύο αδελφών

Ακόμη λιγότεροι ξέρουν πως ο νεαρός στρατιωτικός ήταν ο μεγαλύτερος αδελφός του σπουδαίου ηθοποιού και σκηνοθέτη, Αλέξη Μινωτή. Η κοινή, αλλά και τόσο διαφορετική διαδρομή των δύο αδελφών από τα Χανιά της Κρήτης συγκινεί και γοητεύει.

Γιοι του εμπόρου Στυλιανού Μινωτάκη, ο Εμμανουήλ (γεν.1898) και ο Αλέξης (1900) μεγάλωσαν στα Χανιά, όπου ο πατέρας τους διατηρούσε βαφείο. Ο μεγαλύτερος έφυγε για την Αθήνα πριν από την ενηλικίωσή του, για να εισέλθει

μετά από επιτυχείς εξετάσεις στη Σχολή Ευελπίδων, σε ηλικία μόλις 16 ετών και να ακολουθήσει καριέρα αξιωματικού του στρατού. Ο Αλέξης στο ίδιο διάστημα εκδήλωνε τις πρώτες καλλιτεχνικές του ανησυχίες: σε ηλικία 15 ετών δημοσίευε ποιήματα στο φιλολογικό περιοδικό Διώνυσος της Κωνσταντινούπολης, υιοθετώντας το όνομα Μινωτής. Με αυτό το όνομα θα συστηνόταν αργότερα στα θεατρικά σανίδια της Αθήνας, όπου κατέφυγε το 1921 για να ακολουθήσει τα όνειρά του ως αυτοδίδακτος ερασιτέχνης ηθοποιός, εγκαταλείποντας το επάγγελμα του υπαλλήλου της Εθνικής Τράπεζας Χανίων, κάτι που προκάλεσε την οργή του πατέρα του.

Αλέξης Μινωτής

Το 1925, όταν ο 24χρονος Αλέξης Μινωτής άρχισε να καθιερώνεται στη θεατρική σκηνή, μέσα από τον θίασο της Μαρίκας Κοτοπούλη, παίζοντας το ρόλο του βιολιστή στο έργο Πόλεμος του Αρτζιμπάσεφ, ο 26χρονος αδελφός του, Εμμανουήλ Μινωτάκης διοριζόταν ως εκπρόσωπος της Ελλάδας στην Επιτροπή για την οριοθέτηση των ελληνοτουρκικών συνόρων, κατ' εφαρμογή του Άρθρου 5 της Διεθνούς Συνθήκης της Λωζάννης, που είχε υπογραφεί τον Ιούλιο του 1923.

Η αποκάλυψη των πλαστών τίτλων

Η Συνθήκη όριζε ως σύνορο Ελλάδας - Τουρκίας τον μέσο ρου του ποταμού Έβρου,

αλλά έμεναν πολλά ακόμη να διευθετηθούν για την οριστική χάραξη. Το σημαντικότερο ήταν η τύχη του Δέλτα. Ο διασυνοριακός ποταμός ανοίγει νότια των Φερών και δημιουργεί μια διχάλα, με τις δύο κύριες διακλαδώσεις του να «αγκαλιάζουν» το νησί των 100.000 στρεμμάτων. Η Τριμερής Επιτροπή, υπό τον Ολλανδό συνταγματάρχη Μπάκερ, καλούνταν να αποφασίσει ποιος από τους δύο βραχίονες του ποταμού -ανατολικός ή δυτικός- αποτελεί την κύρια κοίτη και να καθορίζει αυτήν ως μόνιμο σύνορο μεταξύ των δύο χωρών.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΝΗΣΙΟΣ ΤΟΥ ΕΒΡΟΥ ΕΦ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 17/03/1926
ΣΥΝΕΖΗΤΗΘΗ ΧΩΡΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ

ΓΕΝΕΣΗ 17 — Χθές περί την 5 μ. μ. το Συμβούλιον της Κοινωνίας των Έθνών συνελέθη επί συζητήσεως της «Ελληνιστουρκικής διαφοράς» διά το ζήτημα της νησίδος του Έβρου.

Ο Έλλην αντιπρόσωπος κ. Δονδουμής έπεισε έντονα, και το σχετικόν κείμενον της συνθήκης της Λωζάνης και της Συνθήκης των σχετικόν χώρων, έπαινε ότι δεν υπάρχει διάφορα με τας Έλλανδας και Τουρκίας, αλλά έλεγε διαφορά γινάσκων, ενόσω δε ότι η Έλλας εύρισται εν δυναμει καθόσον αι διαφοραί της είναι σύμφωνοι με τας συνθήκας.

Κατόπιν ο αντιπρόσωπος της Τουρκίας (Σουλεϊμάν Αλί) έπαινε τας τουρκικάς διαφοράς. Οι αντιπρόσωποι της Αιτίας και Γαλλίας λαβόντες τόν λόγον έτάχθησαν με τας ελληνας διαφοράς.

ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ
ΣΗΜΕΡΟΝ ΥΠΟΓΡΑΦΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ 4 — Σήμερον το απόγευμα υπογράφεται το πρωτόκολλον της διαχωρίσεως των Ελληνοτουρκικών συνόρων του Έβρου. Το πρωτόκολλον καταρτίσθη υπό και έπιτηδεύθη εις ειδικόν τόπον, επί του οποίου υπήρχον τας εικόνες κ. κ. Μπακέρ, προέδρου, Νικολάου, γενικού ταχτήρου, Έλληνο αντιπροσώπου και Σουλταζάν, Χαϊρ-Ουλέ, Τούρκου αντιπροσώπου. Αντίγραφα του πρωτοκόλλου θα μεταστέλλονται εις τας Κυβερνήσεις Ελλάδος και Τουρκίας. Επίσης θα σταλείσθαι προς τήν συνθήκην της Λωζάνης και προς τήν Γαλλικήν Κυβέρνησιν, όσα τή έπισημότη των χωρών.

ΕΦ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 04/11/1926

ΘΑ ΕΠΙΔΙΚΑΣΘΗ
Η ΝΗΣΙΣ ΓΚΙΑΟΥΡ--ΑΝΤΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΑΘΗΝΑΙ 28.—Κατά πληροφορίας άσφαλεις, αι συγκριτικαί μετρήσεις μεταξύ των δύο βραχίωνων του Δέλτα των εκβολών του Έβρου προς καθορισμόν του κυρίου βραχίονος τόν όποιον θ' ακολουθή η ή έροθετική γραμμή, αι γινόμενα υπό της επιτροπής όροθετικών έχουν ήδη προχωρήσει. Αι μέχρι της σήμερον μετρήσεις απέδωσαν έντιμολογικά δια τήν άποψίν μας καλλ' όσον απέδειξαν αυταί έγκριστικήν και άναμφισβήτητον ύπεροχήν του άνατολικού βραχίονος του Δέλτα εν σχέσει προς τόν δυτικόν τοιούτον.

Η άπόφασις δέον επί τούτου της επιτροπής όροθετικής δέν δύναται να εινε διάφορος· προς τας άπόψεις της Έλληνικής Κυβερνήσεως ούτω δε η νησί του Δέλτα του Έβρου, δηλαδή του Γκιαούρ Άντα, περί της τελευταίας έγένετο άραιτός λόγος, ύποχρωστικώς περιέρχεται εις τήν κυριαρχίαν της Ελλάδος.

ΕΦ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 29/06/1926

Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΕΦ. ΕΜΠΡΟΣ 20/01/1926
ΔΙΑ ΤΑΣ ΟΡΘΟΤΙΚΑΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

Χθές ή προσεδουλή της Τουρκίας συνεκάλεσε τόν κ. Ρούφορ αντιπρόσωπον έπισημότη της Κυβερνήσεως του προς έξούριον συναντιώσεως διά το ζήτημα της όροθετικής γραμμής, όσοσ άναφύσσαν διαφορών.

Ο κ. Ρούφορ άπήρτησεν ότι θα συναντηθή επί τούτου μετά του κ. Κουτσίόγλου και θ' άνακαινώσθαι τήν κ. προσεδουλή τήν άπάντησιν αύτου.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Δι' ύπεροχικήν διαταγήν κοποθετείται ως αντιπρόσωπος της Ελλάδος, παρά τή Μικτήν Επιτροπή προς διαχωρίσιν των Ελληνοτουρκικών συνόρων ο αντισηκταρχής του πορτοκάλιου Ε. Μινωτάκης, αντί του προεδούμου του του πορτοκάλιου κ. Βεντήκη, άνακαλεσόμενος.

ΕΦ. ΕΜΠΡΟΣ 11/01/1926

Η ΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΒΡΟΥ
ΕΠΕΔΙΚΑΣΘΗ ΕΙΣ ΗΜΑΣ
ΠΟΤΕ ΘΑ ΚΑΘΟΡΙΣΘΗ
ΤΕΛΙΚΩΣ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ

ΔΡΑΜΑ 17 (τοσ άναπακοριστός μας) Κατά τελικό γράμμα εις Δεδέχαγες ή υπό τον Συνταγματάρχη κ. Μπακέρ Έλληνοτουρκική επιτροπή επί της διαχωρίσεως των συνόρων του Έβρου κατά τήν χθεσινήν της συνεδρίσιν άπεράσθη ύπέρ της έπισημώσεως της νησίδος Γκιαούρ Άντα εις τήν Ελλάδα.

Η επιτροπή θά έπιφέρει τελεσίδικον γνώμην τήν 25 τρέχοντες μηνός, εάν ο ρόθος του Έβρου άγκυλοσυνήσθαι άρρήτων εντός των Έλληνικών συνόρων τήν νησον Γκιαούρ Άντα.

ΕΦ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 18/06/1926 Μ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

Ο κ. ΜΙΝΩΤΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ 27.—Αύθριον άναχωρήσει ο κ. Κωνσταντίνος Μινωτάκης εις τήν διεθνήν Επιτροπήν προς τας μετρήσεις των Ελληνοτουρκικών συνόρων.

ΕΦ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ 07/02/1926
Η ΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΒΡΟΥ
ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΤΗΝ ΘΕΛΟΥΝ ΚΑΙ ΑΥΤΗΝ

ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ 6.— Η «Βακή» σχολιάζουσα το ζήτημα της νησίδος του Έβρου Γκιαούρ Άντα γράφει τά εξής:

«Οι Έλληνες ήθέλησαν δια ταχύναντων τήν μετρήσιν, να παραλείψουν τήν διαφοράν από του διευκρινισθέντος Χ. γ. π. περί τήν άπόφασιν του ολλανδίου μέλους τός επί της διαχωρίσεως των συνόρων. Τήν προηγή, άπόφασιν ήτα δέον τήν νησίδα ταύτην εις τήν Τουρκίαν. Τήν προηγή ταν ταύτην οι Έλληνες άνακατέωσαν εις τήν Κυβερνήσιν μας, μύσος του εν Αθήναις στρατιωτικού δικαστούς.

Κατά τας πληροφορίες μας, ή Κυβερνήσιν μας δέν δά δεχθή τήν ύπό της Ελλάδος προταθείσαν παραπομπήν της διαφοράς εις τό δικαστήριον της Λώζης.

Συνεπώς, ή τας διατάξεις της συνθήκης της Λωζάνης, ή επίσημότη των χωρών, άνακατέωσαν κατά

Ο εκπρόσωπος της Τουρκίας στην Επιτροπή, Συνταγματάρχης Χαϊρουλάχ Μπέη, προσκόμισε στον Μπάκερ τίτλους ιδιοκτησίας Οθωμανών πολιτών, προκειμένου να κατοχυρώσει ως σύνορο τον δυτικό βραχίονα και να περάσει το «Γκιαούρ Αντά» στην τουρκική κυριαρχία. Όπως αναφέρει σε ενημερωτικό φυλλάδιο ο πρώην αντιδήμαρχος Φερών, Νικόλαος Γκότσης, ο οποίος μελέτησε όσο ελάχιστοι την

ιστορία της περιοχής, ο Ταγματάρχης Μινωτάκης έκανε επισταμένη έρευνα στο Υποθηκοφυλακείο της Κωνσταντινούπολης, όπου σε αντιπαραβολή των στοιχείων απέδειξε πως αυτοί οι τίτλοι ιδιοκτησίας ήταν πλαστοί. Επίσης, μέσα στα πολλά επιχειρήματα της ελληνικής αντιπροσωπείας που προσκόμισε, ήταν πως η ποτάμια ναυσιπλοΐα για την Αδριανούπολη γινόταν από τα αρχαία και βυζαντινά χρόνια μέσω του ανατολικού βραχίονα και του λιμανιού του Αίνου.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΛΩΖΑΝΗΣ

24ης ΙΟΥΛΙΟΥ 1923

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΧΑΡΑΞΕΩΣ
ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΡΩΝ

ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΙΝΩΤΑΚΗΣ

Ο Συνταγματάρχης Μπάκερ μελέτησε τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών και αποφάσισε πως ο κύριος ρους του Έβρου είναι ο ανατολικός βραχίονας και έτσι το Δέλτα των 100.000 στρεμμάτων κατοχυρώθηκε στην Ελλάδα. Στις 3 Νοεμβρίου 1926 υπογράφηκαν τα πρωτόκολλα και τα συμπεράσματα της Επιτροπής.

Από την

τελετή ονοματοδοσίας

Η μετέπειτα πορεία, η Γραμμή Μεταξά και ο θάνατος από φυματίωση

Σύμφωνα με το βιογραφικό που συνέταξε ο ανιψιός του, Στυλιανός Μινωτάκης, μετά την ολοκλήρωση του έργου του στην Επιτροπή Διαχάραξης Ελληνοτουρκικών Συνόρων, ο Εμμανουήλ Μινωτάκης ανέλαβε θέση διευθυντή του Β Γραφείου του τότε Γενικού Επιτελείου Αεροναυτιλίας και το 1931 προήχθη στο βαθμό του Αντισυνταγματάρχη. Το φθινόπωρο του 1935 συμμετείχε στην Κεντρική Επιτροπή Οχύρωσης (ΚΕΟ) της παραμεθόριας βόρειας ζώνης της χώρας που επέβλεπε την κατασκευή των Οχυρών της Γραμμής Μεταξά.

Με Βασιλικό Διάταγμα του 1939 αποστρατεύτηκε για λόγους υγείας, καθότι προσβλήθηκε από φυματίωση. Εισήχθη για θεραπεία στο Σανατόριο της Πάρνηθας και πέθανε στις 14/6/1940, σε ηλικία μόλις 42 ετών.

Αναπαύεται στη γενέθλια γη, στον οικογενειακό τάφο της οικογένειας Μινωτάκη, στο Ιερό Κοιμητήριο του Αγίου Λουκά Χανίων.

Πηγή: ethnos.gr